

На основу члана 29. Закона о буџетском систему РС („Службени гласник РС“, број: 121/12,52/14,103/15 и 15/16) Документа оквирног буџета РС за период 2024 – 2026. године и процјене основних економских показатеља општине Лопаре за 2023. годину, Одјељење за финансије Општинске управе Лопаре, дана 04.08.2023. године, издаје буџетским корисницима општине Лопаре,

У П У Т С Т В О
за припрему Буџета општине Лопаре
за 2024 . годину

Овим Упутством у складу са Законом о буџетском систему РС, Документом оквирног Буџета РС за период 2024. – 2026. године и процјеном основних економских категорија у 2023. години, буџетским корисницима општине Лопаре дају се основне инструкције и оквири за припрему програма и захтјева за средства у буџету Општине за 2024. годину. Законом о фискалној одговорности Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 94/15 и 62/18) уређује се фискална правила ,мјере и процедуре на основу којих се јача ефикасно и ефективно коришћење буџетских и успоставља систем контроле и надзора.

I

Основна економска усмјерења, везана за политике које су обезбијеђене кроз припрему развојних докумената

Документ оквирног буџета РС за период 2024. – 2026. године, кога је припремило Министарство финансија, даје стратешки оквир и горње границе ресурса унутар којих ће се припремати годишњи буџет.

Документ оквирног буџета чине сљедећа поглавља:

1. Економски и фискални циљеви,
2. Макроекономски оквир,
3. Јавне финансије,
4. Преглед консолидованих оквира буџета општина.

Кључни циљ Документа оквирног буџета РС за период 2024.–2026. године је да осигура бољу повезаност између приоритетних политика Владе и начина на које она алоцира јавне ресурсе.

На основу кретања макроекономских показатеља РС у претходном периоду и првих пет мјесеци 2023. године, кретања привредних активности у РС и у земљама окружења, препорукама међународних финансијских институција и започетим и планираним политикама Владе РС , извршене су процјене и пројекције кретања макроекономских показатеља РС за период 2024-2026 године.

Табела 1.

Преглед макроекономских показатеља за 2022 годину ,процјена за 2023 годину и пројекције за период 2024-2025 године

Показатељ	2020	2021	2022	2023	2024	2025
БДП у милионима КМ-номинални	11020	12293	13879	15448	16529	17438
Број становника – у мил	1.13	1.13	1.12	1.11	1.11	1.11
БДП по становнику у КМ	9710	10882	12344	13807	14848	15745
% раста БДП-а, номинално	-2,1%	10,4	12,9%	8,5%	7,0%	5,5%
% раста БДП-а, реално	-2,8%	6,3%	3,2%	2,1%	3,0%	3,2%
Инфлација – годишња стопа	-1,2%	1,7%	12,7%	7,0%	3,5%	2,2%
Просјечне нето плате у КМ	956	1004	1144	1283	1341	1388
Стопа незапослености	12,9%	14%	11,2%	10,0%	9,5%	9,2%
Раст увоза у %	-7,9%	13,3%	18,5%	2,0%	5,8%	6,4%
Раст извоза у %	-8,4%	19,0%	14,2%	3,6%	6,2%	7,0%

Извор: Републички завод за статистику РС(за период 2019-2022) и процјене и пројекције Министарства финансија РС(за период 2024-2026.год).

Међународног монетарног фонда (ММФ) у свом извјештају предвиђа да ће у 2023. години и 2024. Свјетски раст бити најнижи у последњих 30 година на 3,0%. Тренутно се не очекује да ће свјетска економија у средњем року вратити на предпандемикски раст. Повећања цијене робе, поновне поремећаје у ланцима снабдијевања и све већу неизвјесност, погоршала је изгледе за раст. Инфлација у Европи опада од почетка 2022. године са 9,2% на 6,7% у 2023. години да би се поново смањила на 3,1% у 2024.години.

У Републици Српској током 2022. године је дошло до стабилизације епидемиолошке ситуације, што је имало за резултат опоравка индустрије, али и појединих дјелатности услужног сектора које су биле највише погођене ефектима пандемије. Повећани екстерни ризици снажни инфлаторни притисци и висока основица из претходне године утицале су на ревидирање очекиване стопе реалног раста БДП-а Републике Српске за 2022. годину и наредни период на ниже односно 3,2%. Мјерено индексом потрошачке цијене, у Републици Српској у 2022. години забиљежена је годишња стопа инфлације од 12,7%. Процјењује се да ће у Републици Српској у 2023. години просјечна стопа инфлације бити 7,0%.

Просјечна **нето плата** у Републици Српској је у 2022. години износила 1144 КМ што је за 14,0% већа плата у односу на 2021. годину. Предвиђа се да ће у 2023. години просјечна нето плата износити 1.121 КМ, за наредни период је пројектован благи раст плата до 1.283 КМ.

У Републици Српској у 2022.години забиљежена је анкетна стопа незапослености од 11,2%, а пројектовано је смањење стопе незапослености кретаће се до 8,8%.

Средњерочна фискална стратегија – Пројекција прихода

Пројекције прихода су урађене на основу пројектованих макроекономских показатеља за Републику Српску и БиХ, постојеће пореске политике у области директног и индиректног опорезивања и уочених трендова у наплати прихода.

На основу процјене прихода од индиректног пореза у расподјели, примјеном Закона о буџетском систему буџету РС у 2024. години општинама и градовима припада износ од 486,7 милиона КМ.

Поред прихода од индиректног пореза, Република Српска прикупља низ других (директних) пореза укључујући порез на добит предузећа, доходак, друге пореске приходе (остали порези на имовину, порез на приходе од приређивања игара на срећу, заостали индиректни приходи), као и читав низ непореских прихода.

Непорески приходи се очекују у 2024. години у износу од 283,3 милиона КМ.

Очекивани износ укупних буџетских прихода за јединице локалне самоуправе у 2023. години, износи 996,2 КМ милиона КМ, у 2024. години 1.002,3 милиона КМ и 1.049,9, милиона КМ у 2025. години.

ПОРЕСКИ И НЕПОРЕСКИ ПРИХОДИ БУЏЕТА ОПШТИНА

Табела 2

Пројекција пореских и непореских прихода (општине)

Врста прихода	Остварено	План	Пројекција	Пројекција
	2022	2023	2024	2025
<i>I. Порески приходи</i>	577,9	582,4	616,0	591,7
Индиректни порези	476,7	474,2	486,7	523,7
Директни	87,00	96,7	108,5	113,6
Остали порези	14,2	11,5	20,8	23,4
<i>II. Непорески приходи</i>	270,3	306,4	283,3	289,2
III Грантови	32,6	18,6	12,1	12,1
IV Трансфери	125,1	88,7	91,0	87,9
Укупни порески и непорески приходи	1006,0	996,2	1002,40	1049,9

У процјени заједничких прихода од индиректних пореза за расподјелу општинама у 2024. години по процјени припада износ од 486,7 милиона КМ, што представља раст од 1,03% у поређењу са 2023.годином.

Порез на лична примања и приходе од самосталних дјелатности се дијели између РС и општина на основу Закона о буџетском систему РС, при чему општинама припада 25% прихода.

Процјена порез на лична примања и приходе од самосталних дјелатности који припада општинама у 2024. години, износи 79,1 милиона КМ, што представља увећање од 25% у односу на план за 2023. годину.

Пројектовани приход општина по основу осталих пореза у 2024. години износи 20,8 милиона КМ, што представља умањење за 80% у односу на план 2023. године.

Непорески приходи у 2024. години имају тенденцију пада од 8% у односу на очекивани ниво у 2023. године, при чему се пројектују у 2024. години у износу од 283,3 милиона КМ, а према ДОБ-у 2024. - 2026. године.

Укупни расположиви приходи општина у 2024. години износе 1.002,3 милиона КМ, што је за 1% увећање у односу на 2023. годину.

Јавна потрошња

Пројектовани приходи представљају лимит буџетске потрошње, како на републичком, тако и на општинском нивоу.

Нето домаћа потрошња представља укупну домаћу потрошњу умањену за трансфере из буџета локалним нивоима власти, ванбуџетским фондовима и планираним износима за отплату унутрашњег дуга.

Укупна очекивана потрошња на лична примања на нивоу Републике износи 1559,7 милиона КМ у 2024. години увећавају се за 1% у односу на 2023. годину. Лична примања запослених у општинама и градовима у 2023. години планиран је износ од 339,2 милиона КМ, а у 2024. години се пројектују у износу од 344,6 милиона КМ што је увећање у проценту од 2%.

ОПШТИНСКИ РАСХОДИ

- Бруто плате и накнаде, које су пројектована у износу од 344,6 милиона КМ у 2024. години што представља увећање за 2% у односу на 2023. годину. Планирање плата и накнада у 2023. годину, вршиће се на бази постојећег броја радника, и најниже цијене рада 110,00 КМ, без повећања броја радника, а према остварењу у 2023. години.

- Материјални трошкови, који су пројектовани у износу од 173,9 милиона КМ у 2023. години имају тенденцију раста у односу на план текуће године у проценту од 1%.

- Грант представља бесповратну дознаку која има за циљ да помогне у обављању редовних активности или специфичне групе активности примаоца гранта. Корисници гранта у свом буџетском захтјеву морају навести образложење које треба да буде усмјерено на резултате који се желе постићи реализацијом планираних активности из средстава гранта. Грантови који су пројектовани у износу од 102,0 милиона КМ у

2024. години имају тенденцију раста у односу на план текуће године за 1%.

-Дознаке на име социјалне заштите представљају бесповратне дознаке са циљем заштите становништва или циљне групе грађана од одређених социјалних ризика. Дознаке на име социјалне заштите се исплаћују из буџета Републике и буџета општине-градова.

-Субвенције пројектоване у износу од 29,1 милиона КМ у 2024. години.

-Капитални расходи пројектовани у износу од 145,3 милиона КМ за 2024. годину.

Пројекција буџетских средстава и буџетске потрошње(буџети општине и градова) за период 2023.-2025.

Табела 3.

Позиција	План 2023.	Пројекција 2024.	Пројекција 2025.
Директни порези	96,7	108,5	113,6
Индијектни порези	474,2	486,7	523,7
Остали порези	11,5	20,8	23,4
Непорески при	306,4	283,3	289,2
Грантови	18,6	12,1	12,1
Трансфери	88,7	91,0	87,9
Укупни приходи	996,2	1002,40	1049,9
Текући расходи(А+Б+В+Г+ Д+Ђ+Е+Ж)	772,7	796,1	741,0
А. Расходи за лична примања	339,2	344,6	348,2
Б. Расходи по основу кориштења роба	171,5	173,9	173,9
В. Расходи финансирања	18,7	13,4	12,9
Г. Субвенције	27,1	29,1	29,1
Д. Грантови	101,2	102,0	102,0
Ђ. Дознаке на име социјалне заштите	115,0	133,1	133,1
Е. Расходи трансакција	2,1	1,8	2,1
Ж. Расходи по судским рјешењима	3,4	2,8	2,7

Планирана политика Општине у 2024. години

Извршавање свих законских обавеза и задатака који се односе на локалну управу, ефикасније кориштење расположивих финансијских и свих других ресурса у циљу задовољавања потреба грађана основна су политика општине Лопаре. Ефикаснијим убирањем прије свега, непореских прихода и рационалнијом потрошњом створиће се услови за стабилан буџет, што је основа економске политике општине Лопаре. Основно одређење локалне власти је да се припреми буџет који је остварив и стабилан, а да се истовремено у структури буџетског документа препознају дефинисани циљеви, политике, програми и услуге.

Обзиром на скромне буџетске могућности за капитална улагања општинско руководство ће настојати да проналази алтернативне услове финансирања. Тако ће се пронаћи нове донаторске организације и наставити сарадња са Министарствима Владе РС и другим институцијама.

III

Процјена буџетских средстава и издатака Општине за наредну фискалну годину

Од буџетских корисника се очекује да приликом израде приједлога својих финансијских планова уважавају наведене основне политике локалне власти, те поштују утврђење лимите буџетске потрошње за 2024. годину.

Уважавајући препоруке дате ДОБ-ом, те на основу анализе остварења прихода у протеклом периоду, утврђена је пројекција средстава у буџету општине Лопаре за 2023. годину.

Врста прихода	Остварење 2022.	План за 2023.	Пројекција за 2024.
Порески приходи	6.079.724	6.345.000	6.725.000
Непорески приходи	408604	817.310	751
Укупно	6.488.328	7.090.925	7.476.000

Ова пројекција је заснована на основу:

- остварења прихода у претходним годинама,
- постојање латентних резерви, нарочито кад су у питању непорески приходи.

За остварење оваког буџета који је заснован на процјени реално остварених прихода потребно је побољшати убирање прихода, нарочито непореских.

Ефикаснијим радом релевантних одјељења Општинске управе ови приходи треба да се остваре у пројектованом износу.

Сви корисници ће морати да учине додатне напоре да своје захтјеве уклопе у расположиви дио буџета како би се створили услови за поштовање законског основа за дозначавање средстава и већа транспарентност између буџета и пословања свих корисника. Пројектованим буџетом на бази реално остварених прихода избјегли би се многи проблеми који произилазе из нереално планираног буџета.

IV

Оквирни износ издатака буџетским корисницима у 2024. години

Кроз Инструкцију, од буџетских корисника се тражи да дефинишу приједлоге високоприоритетне потрошње, као и уштеде у оквиру постојећег буџета, тј. Опције смањења за програме, услуге и активности нижег приоритета или оне које не дају добре резултате, како би се ти ресурси преусмјерили на оне програме и активности које за циљ имају реализацију новонасталих законом створених обавеза. Припрема и слање буџетских Захтјева буџетских корисника је први корак ефективног и успјешног буџетског процеса.

Буџетски захтјев се састоји из три дијела:

- захтјева за текуће издатке са подацима о постојећим активностима и услугама буџетског корисника.
- захтјева за додатна средства за текуће активности чије се финансирање не може ускладити са ограничењем садржаним у упуству, са приједлогом приоритета које треба размотрити у поступку доношења буџета за наредну фискалну годину.
- захтјев за набавку основних средстава и опреме, додатним средствима за капиталне пројекте започете у претходним фискалним годинама и за нове капиталне пројекте, као приоритете које треба размотрити у поступку доношења буџета за наредну фискалну годину.

Буџетски захтјеви се састоје из финансијског захтјева и писменог образложења, а све у складу са чл.25 Закона о буџетском систему РС.

Сви буџетски захтјеви треба да су документовани аналитични и образложени. Треба да садрже податке: **о броју запослених, стручној спреми запослених, врстама материјалних трошкова, о инвестиционим активностима** и друге релевантне податке.

Сви приходи корисника треба да су приказани по законом утврђеним изворима прихода, а расходи по врстама садржаним у контном плану за кориснике буџета.

V

Поступак и динамика припреме буџета општине

Припрема и доношење буџета регулисано је чланом 28. Закона о буџетском систему РС – „Службени гласник РС“, број: 121/12. Календар буџета је:

-до 15.септембра сви корисници морају доставити своје документоване захтјеве према буџету.

-до 15. октобра Одјељење за финансије израђује Нацрт буџета, (водећи рачуна о смјерницама садржаним у Документу оквирног буџета РС за период 2024. – 2026. године.

-до 01. новембра Начелник општине усваја Нацрт буџета и доставља га Министарству финансија РС и СО-е.

-до 15. Новембра СО-е се изјашњава о нацрту буџета општине,а Министарство финансија даје своје препоруке за израду приједлога буџета.

-до 05. децембра Начелник општине утврђује коначан текст приједлога буџета.

- до 15. децембра СО-е доноси буџет за наредну годину,

- до 24. децембра Одјељење за финансије доставља усвојени буџет општине Министарству финансија.

У периоду од усвајања Нацрта буџета до утврђивања приједлог буџета (25. новембар) биће организована јавна расправа како би се прикупило што више квалитетних приједлога и сугестија од стране грађана за израду буџета, а који ће бити презентирани одборницима СО-е приликом усвајања Буџета.

Накнадно достављени буџетски захтјеви (послије 15.септембра) **неће** се узимати у обзир.

ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ФИНАНСИЈЕ